

УДК 342.56:35

Соболь Євген Юрійович,
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри державно-правових дисциплін та адміністративного права
Центральноукраїнського державного педагогічного
університету імені Володимира Винниченка
e-mail: 81sobol@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-0804-8354>

ВПЛИВ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ АДМІНІСТРАТИВНОГО АПАРАТУ СУДУ НА СТУПІНЬ ДОСТУПНОСТІ ДО ПРАВОСУДДЯ

У статті досліджено вплив ефективності роботи адміністративного апарату суду на ступінь доступності до правосуддя. Акцентовано увагу на тому, що питання доступності судів для громадян тісно пов'язане з ефективністю роботи адміністративного апарату судів, оскільки надмірно ускладнені адміністративні процедури – особливо в тих випадках, коли вони змушують учасників справ витратити надто багато часу на вирішення цих справ у суді.

Визначено багато різних факторів, які можуть перешкоджати доступу до послуг правосуддя, зокрема, до них належать чинники політичного, економічного, соціального, психологічного та технічного характеру.

Наголошено, що до ключових критеріїв ефективності діяльності судів під час надання судових послуг варто віднести: належне фінансування, ефективність використання ресурсів та задоволеність умовами праці суддів і працівників апарату; лідерські та управлінські якості керівництва суду; ефективність суддівського самоврядування (на рівні суду); ефективність роботи суду у вирішенні справ; своєчасність судового розгляду; навантаження на суддів; якість написання судового рішення; задоволеність громадян - учасників судових проваджень роботою суду; інформаційна доступність суду.

Зазначено, що доступність послуг правосуддя означає те, що суди мають забезпечувати відкритість здійснюваних ними судових процедур та інших відповідних суспільних послуг; підтримувати приміщення та служби суду в такому стані, щоб вони були безпечними, доступними та зручними у користуванні; забезпечувати для всіх сторін судового процесу можливість ефективної участі; гарантувати ввічливе ставлення, готовність допомогти і повагу з боку суддів та інших працівників суду до всіх громадян; забезпечувати обґрунтований, об'єктивний та доступний рівень витрат, пов'язаних з участю громадян у судовому процесі та їхнім доступом до архівів суду, незалежно від того, яку форму приймають ці витрати – грошову, часову чи процедурну.

Ключові слова: доступ до правосуддя, справедливий судовий розгляд, діяльність апарату суду, система правосуддя, ефективність судової влади, судові послуги, критерії оцінювання діяльності суду, своєчасність судового розгляду, комп'ютерні технології при забезпеченні доступності до правосуддя.

Sobol Ye. INFLUENCE OF THE EFFICIENCY OF THE ADMINISTRATIVE APPARATUS OF THE COURT ON THE LEVEL OF ACCESS TO JUSTICE

The article examines the influence of the effectiveness of the administrative apparatus of the court on the degree of access to justice. Attention is drawn to the fact that the issue of court accessibility for citizens is closely related to the effectiveness of the administrative apparatus of the courts, as administrative procedures are excessively complicated - especially in cases where they force the participants in cases to spend too much time solving these cases in court.

Many different factors have been identified that can hinder access to justice services, in particular, they include factors of a political, economic, social, psychological and technical nature.

It is emphasized that the key criteria for the effectiveness of courts during the provision of court services include: adequate funding, efficient use of resources, and satisfaction with the working conditions of judges and staff; leadership and managerial qualities of court management; effectiveness of judicial self-government (at the court level); the effectiveness of the court's work in resolving cases; timeliness of the trial; load on judges; the quality of writing a court decision; satisfaction of citizens - participants in court proceedings with the work of the court; information availability of the court.

It is noted that the availability of justice services means that the courts must ensure the openness of their judicial procedures and other relevant public services; maintain the premises and services of the court in such a condition that they are safe, accessible and convenient for use; to provide for all parties to the legal process the possibility of effective participation; to guarantee politeness, willingness to help and respect from judges and other court employees to all citizens; ensure a justified, objective and affordable level of costs associated with the participation of citizens in the judicial process and their access to court archives, regardless of the form these costs take - monetary, temporal or procedural.

Key words: access to justice, fair trial, activity of court apparatus, justice system, effectiveness of judicial power, court services, criteria for evaluating court activity, timeliness of trial, computer technologies in ensuring access to justice.

Постановка проблеми. У демократичному суспільстві суди функціонують відповідно до стандартів продуктивності та ефективності судових процедур, якості судових послуг та очікувань громадян – учасників судових проваджень. У цьому розумінні оцінювання роботи суду є найбільш ефективним, якщо його основою є встановлені стандарти якості та перевірені методи оцінки відповідності суду цим стандартам. Основою таких стандартів є суспільні очікування щодо якості судових послуг (наприклад, повноти інформації, зручності та комфортності судових приміщень тощо), а також показники роботи суду (наприклад, тривалість судових проваджень, питома вага розглянутих справ тощо). Суд, який відповідає

встановленим стандартам, можна назвати, відповідно до міжнародних засад судової досконалості, досконалим судом.

Важливо зазначити, що метою оцінювання якості роботи суду є вдосконалення організації роботи суду, а саме підвищення продуктивності, ефективності та якості судових процедур.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питаннями судового адміністрування та якості правосуддя прямо або побічно займалися такі вчені як С. Белявська, В. Бойко, А. Борко, В. Галунько, О. Дудченко, М. Закурін, А. Іванищук, Р. Ігонін, В. Кібець, В. Куценко, С. Обрусна, Т. Пflugатар, Д. Притика, І. Прошута, І. Самсін, А. Терновенко, С. Циганок та інші.

Мета статті полягає у розкритті впливу ефективності роботи адміністративного апарату суду на ступінь доступності до правосуддя.

Виклад основного матеріалу. Право кожного на доступ до правосуддя – один із наріжних каменів, що гарантує верховенство права. Цьому присвячені ст.8 Загальної декларації прав людини, ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та інших актів.

Доступність правосуддя є однією з передумов становлення судової гілки влади як повноцінного та самодостатнього механізму захисту прав і свобод людини. Проблема доступності правосуддя не обмежується окремою державою, а привертає увагу міжнародної спільноти, тому можна вести мову про інтернаціоналізацію стандартів у галузі судоустрою. Міжнародно-правові акти передбачають право на справедливий суд і доступ до суду як неодмінний його елемент, підкреслюючи поряд із цим такі властивості суду, як незалежність, безсторонність і законність (ст. 6 Європейської конвенції про захист прав та основоположних свобод людини 1950 р.). Посилання на обов'язок держави забезпечити особі реальний, а не формальний доступ до суду містяться в низці рішень Європейського суду з прав людини, а також рекомендаціях і резолюціях Комітету міністрів Ради Європи [1, с. 7].

Конституція України (1996 р.) заклала підвалини становлення доступності правосуддя, визначивши, що звернення до суду для захисту прав і свобод людини та громадянина гарантується безпосередньо на підставі Основного Закону (ст. 8), а юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, які виникають у державі (ст. 124). У Законі «Про судоустрій України» (2002 р.) зазначається, що судова система забезпечує доступність правосуддя для кожної особи в порядку, передбаченому Конституцією та законами України (ст. 3). У Концепції вдосконалення судівництва для утвердження справедливого суду в Україні відповідно до європейських стандартів, схваленій Указом Президента України від 10 травня 2006 р., наголошується на тому, що подальший розвиток вітчизняного правосуддя має бути спрямований насамперед на забезпечення його доступності [1, с. 7].

Пітер Г. Соломон, зазначає, що ключовим атрибутом і суду з добре організованою системою управління, і системи правосуддя в цілому є ступінь їхньої доступності для громадян. В першу чергу, це пояснюється наявністю цілком очевидного зв'язку між тим, як громадяни оцінюють роботу судів, наскільки їх задовольняє рівень отриманих ними судових послуг, та тими враженнями, які залишає у них візит або звернення до суду. Крім того, забезпечення задоволеності громадян роботою судів є важливою складовою загальної місії самих судів, оскільки суспільне незадоволення тим, як працюють суди, може зруйнувати довіру суспільства до самого процесу відправлення правосуддя [2, с. 77].

Існує багато різних факторів, які можуть перешкоджати доступу до послуг правосуддя, і далеко не всі з них можуть бути усунені лише зусиллями судів або працівників судів. У першу чергу, це стосується факторів економічного характеру. Багато громадян безспірно вважають, що звернення до суду з метою вирішення тих чи інших спірних питань є надто дорогою справою – принаймні, люди з достатком мають більше можливостей для цього. Якщо до витрат на оплату юридичних послуг додати інші види витрат, включаючи витрати на оплату послуг експертів та судових зборів (ставки яких можуть бути переглянуті), звернення до суду може стати фінансово недоступним для багатьох громадян – хіба що всі, пов'язані з цим питання, вирішуватимуться в рамках програм безкоштовної правової допомоги, але в багатьох країнах системи безкоштовної правової допомоги розвинені досить слабо. Саме законодавцями, які приймають рішення про обсяги фінансування судової системи, а не працівниками кожного окремого суду, мають вирішуватися і такі питання, як мовні бар'єри, залучення достатньої кількості перекладачів відповідного рівня кваліфікації тощо [2, с. 77].

На механізм реалізації права на доступ до правосуддя суттєво впливають також чинники політичного, соціального, психологічного, технічного характеру.

До чинників (бар'єрів), що перешкоджають реалізації та захисту права на доступ до правосуддя можна віднести: нестабільність правової системи, що є головною першоосновою для обмеження права на доступ до правосуддя; нестабільне, ситуативне, недосконале процесуальне законодавство; недоліки правозастосовної судової практики; дефіцит судових кадрів, зумовлений незаповненням численних вакансій тощо.

Крім того, питання доступності судів для громадян тісно пов'язане з ефективністю роботи адміністративного апарату судів, оскільки надмірно ускладнені адміністративні процедури – особливо в тих випадках, коли вони змушують учасників справ витрачати надто багато часу на вирішення цих справ у суді – є тим чинником, який обмежує доступність судових послуг і призводить до того, що люди довго

вагаються, вирішуючи, чи варто їм ще раз звертатися до суду.

Значення ефективності неважко оцінити належним чином, особливо, якщо намагання досягти ефективності не створює проблем з якістю тих операцій, які ми намагаємося зробити більш ефективними. Ефективна організація роботи суду означає те, що в суді належним чином використовується робочий час працівників, і при цьому робиться все необхідне для уникнення затримок, які можуть мати місце на багатьох стадіях функціонування суду. Результатом всіх цих зусиль є більш високий рівень задоволеності громадян роботою суду.

На сьогоднішній день, загальними критеріями оцінювання ефективності судової влади під час надання судових послуг визначають обсяг судової юрисдикції; наявність методологічних, методичних та інших наукових розробок із судочинства, втілення їх у практику розгляду судових справ; показник довіри до судової системи; коефіцієнт доступності до судового захисту й судової інформації; показник свободи і справедливості або альтернативності правосуддя; показник оперативності правосуддя; коефіцієнт технологічності; показник якості правосуддя; показник діалогу із суспільством; коефіцієнт оптимальності процедур із оскарження й перегляду судових постанов; показник виконуваності судових постанов [5, с. 222].

Безперечно, ключовими критеріями ефективності діяльності судів під час надання судових послуг варто визнати: належне фінансування, ефективність використання ресурсів та задоволеність умовами праці суддів і працівників апарату; лідерські та управлінські якості керівництва суду; ефективність суддівського самоврядування (на рівні суду); ефективність роботи суду у вирішенні справ; своєчасність судового розгляду; навантаження на суддів; якість написання судового рішення; задоволеність громадян - учасників судових проваджень роботою суду; інформаційна доступність суду.

В Україні найкращим шляхом покращення ефективності роботи судів буде не формальне оцінювання та надмірна вимогливість до суддів та працівників апарату судів, а спрощення надмірно складних адміністративних та, можливо, навіть деяких юридичних процедур в поєднанні з більш активним запровадженням і використанням новітніх технологічних розробок, які стосуються роботи судів.

Отже, можна стверджувати, що критерії оцінювання ефективності діяльності судів під час надання судових послуг відбивають певні стандарти якості їх функціонування. При цьому вони повинні: 1) стимулювати досягнення цілей органу (діяльності); 2) давати кількісну та якісну характеристики; 3) створювати умови для об'єктивного оцінювання; 4) бути універсальними, але не суперечливими; 5) бути повними й охоплювати всі сторони процесу [5, с. 5–7].

Існує ще ціле коло окремих питань, які безпосередньо впливають або на характер вражень, що формуються у громадян у процесі їхніх стосунків з судами, або на те, наскільки легко громадяни можуть отримати інформацію про роботу суду. Всі ці питання можуть вирішуватися на рівні окремого суду, і саме на цих питаннях зосередили свою увагу судді і працівники апарату модельних судів Українсько-канадського проекту судової співпраці [2, с. 79].

9 серпня 2019 року в Чернівцях та Полтаві, та 21 серпня в Харкові відбулись регіональні круглі столи на тему: «Дослідження задоволеності відвідувачів суду окремими аспектами роботи суду за методологією КГЗ (картки громадського звітування) в рамках системи оцінювання роботи суду (СОРС)» за проектом «Моніторинг прозорості та доступності судів Полтавської, Харківської та Чернівецької областей через оцінку відвідувачами суду».

Під час цих заходів були презентовані результати дослідження задоволеності відвідувачів суду, а також відбулось обговорення цих результатів.

Дослідження було проведено у 94 судах, загалом було зібрано 10119 анкет, з них у судах:

– Чернівецької області – 2547 в 18 судах,

– Харківської області – 4522 в 42 судах,

– Полтавської області – 3050 в 34 судах.

Одним із основних завдань дослідження було визначення пріоритетних напрямів удосконалення якості роботи конкретного суду, базуючись на запропонованій системі вимірів таких якостей як доступність суду, зручність та комфортність перебування у суді, повнота та ясність інформації, сприйняття роботи працівників апарату суду, дотримання термінів судового розгляду, сприйняття роботи судді [3].

В рамках даного проекту зроблено висновок, що загалом суди намагаються забезпечувати зручні та комфортні умови перебування відвідувачів у приміщеннях суду: створюють місця для очікування, дотримуються чистоти приміщень. У той же час, комфортність перебування пов'язана і з іншими показниками. Так, досить часто відвідувачі судів нарікали на відсутність ремонту та проблему вільного доступу до побутових приміщень. Окрім того, поняття зручності та комфортності у багатьох відвідувачів судів пов'язано з наявністю у приміщеннях суду вільного доступу до Wi-fi [3].

Таким чином, перш за все, суди мають бути розташовані в зручних місцях, до яких можна легко дістатися громадським транспортом. У самій будівлі суду приміщення мають бути організовані таким чином, щоб люди, які приходять до суду вперше, могли відчувати себе там досить впевнено і комфортно. Службові кабінети тих працівників, з якими безпосередньо контактують громадяни, мають бути розташовані на першому поверсі; для спрощення пошуку необхідних служб у будівлі суду повинні використовуватися інформаційно-вказівні знаки. Інформація про розташування та функціональне призначення всіх відповідних служб і підрозділів, а також зразки формулярів, які мають заповнювати

відвідувачі, повинні бути розміщені на настінних стендах, у друкованих буклетах та/або в електронних інформаційних кіосках і представлені у вестибюлі суду таким чином, щоб громадяни завжди могли ними легко скористатися. Канцелярські служби мають працювати безперервно, з гнучким ступінчастим графіком обідньої перерви для працівників цих служб. Це необхідно для зручності тих працюючих громадян, які можуть займатися своїми особистими справами тільки під час власної обідньої перерви. Працівники, які консультують громадян, мають бути добре поінформованими. В умовах України такими працівниками можуть бути помічники суддів (яким, згідно з нещодавно запровадженою системою, передана функція надання громадянам консультацій щодо можливих шляхів розгляду та вирішення їхніх заяв та звернень). Необхідно спростити процедуру роботи архівних підрозділів суду, щоб дати громадянам можливість швидко та без зайвих затримок отримувати копії необхідних документів. У приміщенні суду має бути відведене спеціальне місце (касове віконце або відділення банку) для прийому відповідних платежів (судових зборів або плати за послуги з копіювання документів) від громадян. Що стосується найелементарніших зручностей, то в кожному суді повинні функціонувати чисті й достатньо місткі громадські вбиральні, а також приймальні й приміщення для очікування з відповідними умовами. Якщо це можливо, бажано було б встановити окремі зони очікування: для потерпілих та тих, хто їх супроводжує, і для обвинувачуваних, їхніх друзів чи членів їх сімей [2, с. 80].

Окрім забезпечення фізичної доступності та запровадження системи надання інформаційно-консультативної допомоги і прийому документів, ще одним критично важливим кроком у напрямі доступності, який може бути здійснений на рівні кожного окремого суду, є формування серед працівників суду культури ввічливості та щирого бажання допомогти громадянам, які звертаються до них.

Насам кінець, розвиток комп'ютерних технологій відкриває нові шляхи та способи забезпечення більшої доступності інформації про роботу судів. Суди розміщують на своїх сайтах графіки слухання справ, які зазвичай проводяться у відкритому режимі, але за приклад візьмемо більшість канадських судів, які мають системи відеозв'язку з тюремними закладами, і це дає можливість залучати потенційно небезпечних правопорушників до участі в слуханнях без застосування надмірних заходів безпеки. Системи відеоконференцзв'язку є також дуже зручним засобом отримання свідчих показів від свідків, які перебувають у найвіддаленіших куточках світу [2, с. 81].

Висновок. Підсумовуючи сказане, ще раз зазначимо, що доступність послуг правосуддя означає те, що суди мають забезпечувати відкритість здійснюваних ними судових процедур та інших відповідних суспільних послуг; підтримувати приміщення та служби суду в такому стані, щоб вони були безпечними, доступними та зручними у користуванні; забезпечувати для всіх сторін судового процесу можливість ефективної участі у ньому шляхом усунення всіх зайвих ускладнень та незручностей; гарантувати ввічливе ставлення, готовність допомогти і повагу з боку суддів та інших працівників суду до всіх громадян, які приходять до суду; а також забезпечувати обґрунтований, об'єктивний та доступний рівень витрат, пов'язаних з участю громадян у судовому процесі та їхнім доступом до архівів суду, незалежно від того, яку форму приймають ці витрати – грошову, часову чи процедурну.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Доступність правосуддя та гарантії його реалізації: Монографія. Х.: Право, 2008. 304 с.
2. Пітер Г. Соломон. Судове адміністрування і якість правосуддя. *Судова апеляція*. №3(16), 2009. С.73-83. URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/14003/09-Solomon.pdf?sequence=1>
3. Як відвідувачі оцінили прозорість та доступність роботи судів Полтавської, Харківської та Чернівецької областей. URL: <https://ldn.org.ua/event/ohlyad-rezultativ-analitychnoho-doslidzhennya-prozorosti-ta-dostupnosti-sudiv-poltavskoji-harkivskoji-ta-chernivetskoji-oblastej-cherez-otsinku-vidviduvachamy-sudu/>
4. Формування довіри залежить від нас самих — суддів і працівників апарату суду. Закон і бізнес. URL: <https://zib.com.ua/ua/14818.html>
5. Іванченко О. Система критеріїв оцінювання ефективності діяльності судів під час надання судових послуг. *Підприємство, господарство і право*. №11/2017. С. 222-224
6. Галуцько В. Публічна адміністрація і публічний інтерес. URL: <http://sipl.com.ua/?p=1417>.

REFERENCES:

1. Ovcharenko, O.M. (2008). Dostupnist pravosudiva ta harantii yoho realizatsii. [Access to justice and guarantees of its implementation]. Monohrafiia. 304. [in Ukrainian].
2. Solomon, Peter. H. (2009). Sudove administruvannia i yakist pravosudiva. [Court administration and quality of justice]. *Sudova apeliatsiia*. №3(16).73-83. Retrieved from: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/14003/09-Solomon.pdf?sequence=1> [in Ukrainian].
3. Yak vidviduvachi otsynly prozorist ta dostupnist roboty sudiv Poltavskoi, Kharkivskoi ta Chernivetskoii oblastei. (2019). [How visitors evaluated the transparency and accessibility of the work of the courts of Poltava, Kharkiv and Chernivtsi regions]. Retrieved from: <https://ldn.org.ua/event/ohlyad-rezultativ-analitychnoho-doslidzhennya-prozorosti-ta-dostupnosti-sudiv-poltavskoji-harkivskoji-ta-chernivetskoji-oblastej-cherez-otsinku-vidviduvachamy-sudu/> [in Ukrainian].
4. Formuvannia doviry zalezhyt vid nas samykh — suddiv i pratsivnykiv aparatu sudu. (2013). [The formation of trust depends on us - judges and employees of the court apparatus]. *Zakon i biznes*. Retrieved from: <https://zib.com.ua/ua/14818.html> [in Ukrainian].

5. Ivanchenko, O. (2017). Systema kryteriiv otsiniuvannya efektyvnosti diialnosti sudiv pid chas nadannia sudovykh posluh. [A system of criteria for evaluating the effectiveness of courts during the provision of court services]. *Pidpriemstvo, hospodarstvo i pravo*. №11. 222-224. [in Ukrainian].

6. Halunko, V. Publichna administratsiia i publichnyi interes. [Public administration and public interest]. Retrieved from: <http://sipl.com.ua/?p=141> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції: 22.10.2020

УДК 349.2

Осіпов Юрій Володимирович,
здобувач Науково-дослідного інституту публічного права
e-mail: osipov.yrii11@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0002-6082-8494>

СУТНІСТЬ МЕХАНІЗМУ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРАВА НА ЗВЕРНЕННЯ ДО АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДУ

Узагальнено, що сутність механізму реалізації права на звернення до адміністративного суду можна розглядати у вузькому та широкому розумінні. Зокрема широкий підхід передбачає, що державою створено та забезпечено всі умови для активізації судових механізмів захисту прав, свобод чи інтересів осіб, які в практичній площині є дієвими та ефективними. У цьому контексті визначальне значення мають усі його складові, як такі, що в єдності забезпечують справедливий, неупереджений та процедурний розгляд конкретної адміністративної справи. Своєю чергою, формальний підхід об'єктивує наявність чітких законодавчо визначених правил вчинення конкретної процесуальної дії щодо залучення судової системи до вирішення публічно-правового спору, а дотримання яких є обов'язковим для виникнення підстав активізації інших механізмів забезпечення права особи на судовий захист. Тобто йдеться про взаємопоглинання окремих механізмів, які в єдності забезпечують гарантії дотримання основоположних конституційних прав, свобод та інтересів особи.

Уточнено, що підтримання чи визнання лиш одного із запропонованих підходів не є помилковим, адже базовим є врахування таких положень: механізм реалізації права на звернення до адміністративного суду є сукупністю юридичних засобів, покликаних забезпечити ефективне застосування правових норм щодо безперешкодної можливості особи бути ініціатором виникнення адміністративно-процесуальних відносин захисного об'єктного спрямування; його активізація безпосередньо пов'язана з порушенням конкретного права особи (публічного інтересу), що перебуває під захистом держави, а функціонування – сприяє зміцненню інституту захисту прав особи та розвитку правової держави загалом.

Ключові слова: адміністративний суд, механізм забезпечення реалізації прав, механізм реалізації прав, механізм реалізації права на звернення до адміністративного суду, публічно-правовий спір, судовий захист, сутність механізму.

Osipov Yu. THE ESSENCE OF THE MECHANISM FOR IMPLEMENTING THE RIGHT TO APPEAL TO THE ADMINISTRATIVE COURT

It is summarized that the essence of the mechanism of implementation of the right to appeal to the administrative court can be considered in a narrow and broad sense. In particular, a broad approach assumes that the state has created and ensured all conditions for the activation of judicial mechanisms for the protection of the rights, freedoms or interests of individuals, which are effective and efficient in practical terms. In this context, all its components are of decisive importance, as they together ensure a fair, impartial and procedural consideration of a specific administrative case. In turn, the formal approach objectifies the presence of clear legally defined rules for the performance of a specific procedural action regarding the involvement of the judicial system in the resolution of a public legal dispute, and compliance with which is mandatory for the emergence of grounds for the activation of other mechanisms for ensuring a person's right to judicial protection. That is, we are talking about the mutual absorption of separate mechanisms, which in unity provide guarantees of compliance with the fundamental constitutional rights, freedoms and interests of the individual.

It is clarified that the maintenance or recognition of only one of the proposed approaches is not erroneous, because the basic consideration is the following provisions: the mechanism for exercising the right to apply to an administrative court is a set of legal means designed to ensure the effective application of legal norms regarding the unhindered ability of a person to be the initiator of the emergence of an administrative procedural relations of protective object direction; its activation is directly related to the violation of a specific right of a person under the protection of the state, and its functioning contributes to the strengthening of the institution of the protection of individual rights and the development of the rule of law in general.

Keywords: administrative court, the mechanism for ensuring the realization of rights, the mechanism for the realization of rights, the mechanism for realizing the right to apply to the administrative court, public legal dispute, judicial protection, the essence of the mechanism.

Постановка проблеми. У демократичній, правовій державі кожне право особи, закріплене належним чином, забезпечується всією повнотою влади [1, с. 20]. Зокрема у Конституції України приділено особливу увагу питанню закріплення прав та свобод людини й громадянина, адже саме вони стали на 2020. Випуск 8. Спецвипуск